

Наталія СУЛАСВА

*Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музики
декан факультету педагогічної і мистецької
освіти*

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка,*

м. Полтава, Україна

ORCID: 0000-0001-5066-8605

**МІЖКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ ТА
НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО:
ДОСВІД ПОЛТАВСЬКОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ**

Сьогодення української держави характеризується поглибленою увагою до процесу міжкультурної взаємодії. Перш за все, народ України прагне вивільнитися з тенет російської культури найкращі зразки власної ідентичності та представити їх у системі світових культур. Це зумовлено досить поширеним сприйняттям іноземцями української та російської культур як аналогічних, споріднених, а не окремих. Таке розуміння має своє підґрунтя. Адже світ упродовж останніх трьох століть був поінформований, як правило, з позиції «руських». Спершу це була Російська імперія, де українці, яких називали тоді малоросами, змушені були зберігати культурну спадщину свого народу в умовах дискримінації та культурно-мовної русифікації, плекати свою українськість під постійним тиском, переслідуваннями й засланнями. Далі – ще більш сумна історія виживання української культури в «Советській Україні», де все мало відповідати ідеологічній лінії советського керівництва, чи бути знищеним, депортованим, репресованим. У таких умовах всі надбання українців або нівелювалися, або визнавалися здобутками советського народу на чолі з «великим російським народом».

Зі здобуттям Україною незалежності 24 серпня 1991 року процеси міжкультурної взаємодії з виокремленням українського національного культурного спадку стали більш можливими. Українці почали по крихті збирати та досліджувати збережені зразки національної спадщини, вводили народознавчі дисципліни в освітній процес закладів дошкільної, середньої та вищої освіти тощо. Водночас на обширі українського буття більш помітними стали осередки народної творчості: вокального та хореографічного мистецтва (фольклорні та народні ансамблі, хори, колективи народного танцю), спілки майстрів народної творчості (гончарства, килимарства, вишивки, вишивки, ковальства, ткацтва, декоративного розпису) тощо. Головним завданням цих осередків стало відродження української національної культури, відтворення та пропагування найкращих зразків мистецької спадщини серед українців, популяризація культурного спадку рідного народу в світовому просторі.

Значна кількість мистецьких колективів держави отримали можливість презентувати українську культуру на найкращих майданчиках світу. До цього процесу долучилися і осередки народної творчості закладів вищої педагогічної освіти України. Одним із таких став Український народний хор «Калина» (нині Український народний хор «Калина» імені Григорія Левченка) Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (нині Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка). Лише за перше десятиліття української незалежності студенти у складі хору «Калина» на чолі з заслуженим діячем мистецтв України професором Григорієм Левченком дарували кращі українські народні вокально-інструментальні та хореографічні твори слухачам Австрії, Бельгії, Болгарії, Італії, Німеччини, Польщі, Туреччини, Франції, Швейцарії, Швеції.

Знайомство європейської публіки з українським народним музичним мистецтвом було важливим кроком до пізнання іноземцями власне українського народу. Адже нерозуміння повного тексту пісень ніяким чином не впливало на сприйняття світлого, чистого, пронизаного емоціями мистецтва українців. Підтвердженням цьому є зміст листа почесного консула України в Женеві, Голови Наглядової Ради Міжнародного інституту менеджменту Богдана Гаврилишина після концертів хору «Калина» до Швейцарії: «Те, що ми, українці, були надзвичайно вражені і навіть плакали з радості й гордості – то зрозуміло. Те, що плакало дуже багато швейцарців, зовсім не розуміючи слів, але відчуваючи красу мелодій, чудовий підбір пісень, солістів і надзвичайну артистичну якість виступу, було справді чимось феноменальним» (Комишан, 2021). У німецькій газеті *Subkrikk Singen* (2000 р.) наголошувалося: «Виступи українського народного хору «Калина» завжди були дивовижною інсценізацією українських почуттів... Колектив дарував своєрідну дивину, незнайому картинку нинішньої України... веселий світ, сповнений щирого патріотизму і краси природи, серед яких люди у неймовірно барвистих костюмах весь час оспівують кохання. Українська народна пісня стала гімном: кожен такт, кожен зворот, кожен ритм символізує німецькій публіці – це українське» (Гайдамака, 2004).

Важливим у процесі пропагування українського народного музичного мистецтва серед іноземців є усвідомлення молодими українцями і, що не менш важливо, майбутніми учителями, цінності культурного спадку рідного народу та його місця серед інших культур світу. Цьому сприяли спільні концерти хору «Калина» з колективами тих держав, які приймали українців. Найбільш ефективною була співпраця з Австрійським народним хором із Сент-Марієнкірхена та бельгійським хором з міста Гелуве «A Lieta Vita». Виконавці дарували молодим калінянам радість спілкування з мистецтвом своїх народів, дивували їх особливостями вокальної музики Альпійських гір (спів йодлем на відміну від українського виводу) чи академічністю виконання бельгійських народних пісень. Мистецька співпраця продовжувалася й на теренах України під час гастролей дружніх колективів у Полтаві, зокрема, у стінах Полтавського педагогічного.

Така міжкультурна взаємодія мистецьких колективів стала важливим кроком до зближення української культури з культурами інших народів та усвідомлення подібності й відмінності між ними. Водночас, взаємоповага та доброзичливість, щирість і привітність у мистецькому спілкуванні дала змогу представникам різних народів пізнати мистецтво інших та презентувати свою самобутність.

Одним із визначальних позитивів міжкультурної взаємодії учасників українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка є те, що всі вони майбутні педагоги. Завдяки участі в колективі вони мають змогу «краще пізнати світ і пересвідчитися в унікальності й неповторності мистецької спадщини своїх пращурів, відчутти велич рідного народу, переконалися в необхідності пишатися своєю країною та вибудувати непересічні й вічні ціннісні орієнтації на майбутнє» (Сулаєва, 2011). Саме таким студентам – майбутнім педагогам – буде до снаги впливати на формування молодого покоління українців, які були б заохочані у свою країну, здатні зберігати, примножувати і презентувати культуру своєї рідної землі. І при цьому усвідомлювати вартісність інших культур задля панування гідності, рівності, свободи та поваги в міжкультурній взаємодії.

Література

- Гайдамака В. М. Сповитий вітрами. Полтава. Дексі-прінт, 2004. 188 с.
Григорій Семенович Левченко : біобібліографічний покажчик. Полтава. ПНПУ. 2013. 168 с.
Комишан Ю. В. Мистецько-педагогічна діяльність Григорія Левченка: дис. ... д-ра філософії: 011. Полтава. ПНПУ. 2021. 751 с.
Міжкультурна взаємодія і формування ідентичностей. URL: https://old.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/common_history_book/chapter1.pdf

Сулаєва, Н. Аксіологічні виміри педагогічної діяльності Г. Левченка в українському народному хорі «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. 2011. Молодь і ринок, 9. 77-81.

Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів у художньо-творчих колективах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ. 2014. 591 с.

Сулаєва Н. В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти : монографія. Полтава. ПНПУ. 2013. 408 с.

INTERCULTURAL INTERACTION AND FOLK ART: EXPERIENCE OF POLTAVA PEDAGOGICAL UNIVERSITY IN POPULARIZING UKRAINIAN IDENTITY ON THE WORLD STAGE

Nataliia SULAIEVA

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Full Professor of the Department of Music,

Dean of the Faculty of Pedagogical and Art Education

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University; Poltava, Ukraine

ORCID: 0000-0001-5066-8605

The present day of the Ukrainian state is characterized by in-depth attention to the process of intercultural interaction. First of all, the people of Ukraine seek to liberate the best examples of their own identity from the grip of the Russian culture and present them in the system of world cultures. This is due to the widespread perception by foreigners of Ukrainian and Russian cultures as similar, related, and not separate. This understanding has its basis. For the past three centuries, the world has been informed, as a rule, from the perspective of the “Russians”. First, it was the Russian Empire, where Ukrainians, then called Little Russians, were forced to preserve the cultural heritage of their people in the face of discrimination and cultural and linguistic Russification, to nurture their Ukrainianness under constant pressure, persecution, and exile. Then there is the even sadder story of the survival of Ukrainian culture in “Soviet Ukraine”, where everything had to conform to the ideological line of the Soviet leadership or be destroyed, deported, or repressed. Under such conditions, all the achievements of Ukrainians were either leveled or recognized as the achievements of the Soviet people, led by the “great Russian people”.

With Ukraine’s independence on August 24, 1991, the processes of intercultural interaction with the identification of the Ukrainian national cultural heritage became more possible. Ukrainians began to collect and study the surviving examples of national heritage, introduce ethnic studies into the educational process of preschool, secondary, and higher education, and so on. At the same time, centers of folk art became more prominent in Ukrainian life: vocal and choreographic art (folk and folk ensembles, choirs, folk dance groups), unions of folk artists (pottery, carpet weaving, embroidery, blacksmithing, weaving, decorative painting), etc. The main task of these centers was to revive Ukrainian national culture, reproduce and promote the best examples of artistic heritage among Ukrainians, and popularize the cultural heritage of their people in the world.

A significant number of artistic groups in the country were given the opportunity to present Ukrainian culture at the best venues in the world. Folk art centers of higher education institutions of Ukraine also joined this process. One of them was the *Ukrainian Folk Choir “Kalyna”* (now the *Hryhorii Levchenko Ukrainian Folk Choir “Kalyna”*) of the Poltava V. G. Korolenko State Pedagogical Institute (now – Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University). During the first decade of Ukrainian independence alone, students of the Poltava Pedagogical Institute, as part of the *Kalyna Choir* led by Professor Hryhorii Levchenko, Honored Artist of Ukraine, presented the best Ukrainian folk vocal, instrumental, and choreographic works to audiences in Austria, Belgium, Bulgaria, Italy, Germany, Poland, Sweden, Switzerland, Turkey, and France.

The introduction of Ukrainian folk music to the European public was an important step toward foreigners' understanding of the Ukrainian people. After all, the lack of understanding of the full text of the songs did not in any way affect the perception of the light, pure, emotionally charged art of Ukrainians. This is confirmed by the content of a letter from the Honorary Consul of Ukraine in Geneva, Chairman of the Supervisory Board of the International Institute of Management Bohdan Hawrylyshyn after the Kalyna Choir's concerts in Switzerland: "The fact that we, Ukrainians, were extremely impressed and even cried with joy and pride is understandable. The fact that so many Swiss people cried, not understanding the words at all, but feeling the beauty of the melodies, the wonderful selection of songs, soloists, and the extraordinary artistic quality of the performance, was truly something phenomenal" (Komyshan, 2021). The German newspaper *Subkrikk Singen* (2000) emphasized: "The performances of the Ukrainian folk choir *Kalyna* have always been an amazing staging of Ukrainian feelings... The group presented a kind of strangeness, an unfamiliar picture of today's Ukraine... a cheerful world full of sincere patriotism and the beauty of nature, among which people in incredibly colorful costumes are always singing love. The Ukrainian folk song has become an anthem: every beat, every turn, every rhythm symbolizes to the German public what is Ukrainian" (Haidamaka, 2004).

In the process of promoting Ukrainian folk music among foreigners, it is important that young Ukrainians and, equally important, future teachers realize the value of the cultural heritage of their native people and its place among other cultures of the world. This was facilitated by joint concerts of the *Kalyna Choir* with groups from countries that hosted Ukrainians. The most effective was the cooperation with the Austrian Folk Choir from St. Marienkirchen and the Belgian choir from Geluwe, A Lieta Vita. The performers gave the young Kalynivka residents the joy of communicating with the art of their peoples, surprised them with the peculiarities of vocal music of the Alpine mountains (singing in yodeling, unlike the Ukrainian version) or the academic performance of Belgian folk songs. The artistic cooperation continued in Ukraine during the tours of the friendly groups in Poltava, in particular, at the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University.

This intercultural interaction between artistic groups was an important step towards bringing Ukrainian culture closer to the cultures of other nations and realizing the similarities and differences between them. At the same time, mutual respect and goodwill, sincerity and cordiality in artistic communication allowed representatives of different nations to learn about the art of others and present their identity.

One of the defining positives of intercultural interaction among the members of the Ukrainian folk choir *Kalyna* of the V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University is that they are all future teachers. Thanks to their participation in the choir, they have the opportunity to "get to know the world better and see the uniqueness and originality of the artistic heritage of their ancestors, feel the greatness of their native people, be convinced of the need to be proud of their country and build outstanding and eternal value orientations for the future" (Sulaieva, 2011). Such students – future educators – will be able to influence the formation of a young generation of Ukrainians who would be in love with their country, able to preserve, multiply and present the culture of their native land. And at the same time, to realize the value of other cultures for the sake of dignity, equality, freedom and respect in intercultural interaction.

References

- Haidamaka V. M. Spovytyi vitramy. Poltava. Deksi-print, 2004. 188 p.
- Hryhorii Semenovykh Levchenko: biobibliografichnyi pokazhchyk. Poltava. PNP. 2013. 168 p.
- Komyshan Yu. V. Mystetsko-pedahohichna diialnist Hryhorii Levchenka: dys. ... d-ra filosofii: 011. Poltava. PNP. 2021. 751 p.
- Mizhkulturna vzaiemodiia i formuvannia identychnosti. URL: https://old.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/common_history_book/chapter1.pdf.

Sulaieva, N. Aksiolohichni vymiry pedahohichnoi diialnosti H. Levchenka v ukrainskomu narodnomu khori «Kalyna» Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka. 2011. Molod i rynok, 9. P. 77–81.

Sulaieva N. V. Neformalna mystetska osvita maibutnikh uchyteliv u khudozhno-tvorchykh kolektyvakh: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Kyiv. 2014. 591 p.

Sulaieva N. V. Pidhotovka vchytelia v pedahohichnomu prostori neformalnoi mystetskoï osvity: monohrafiia. Poltava. PNP. 2013. 408 p.